QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O. Prim Imhallef Joseph Azzopardi
Onor. Imħallef Joseph Zammit McKeon
Onor. Imhallef Giovanni M. Grixti

Seduta tal-Erbgha 13 ta` Frar 2019

Att ta' Akkuza
Nru. 39/2009

Ir-Repubblika ta' Malta

v.

omissis

Romeo Bone

Il-Qorti :

I. Preliminari

Rat illi b`Att ta` Akkuza li kien prezentat fil-15 ta` Ottubru 2009, l-akkuzat Romeo Bone huwa mixli b`zewg kapi ta` akkuza :

Fl-ewwel kap, l-akkuza hija dik ta` assocjazzjoni ma` persuni ohra f`Malta u ma` persuni ohra barra minn Malta sabiex jimporta, ibiegh jew jittraffika medicina u droga f`Malta fiz-zmien, fic-cirkostanzi jirrizultaw fil-parti narrativa tal-Att ta` Akkuza u bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-ligi hemm indikati ; u

Fit-tieni kap, l-akkuza hija dik ta` recidiva b`diversi sentenzi li wkoll huma ndikati fil-parti narrativa tal-Att ta` Akkuza u bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-ligi hemm citati.

Rat illi b`nota li pprezenta fis-16 ta` Novembru 2009, l-akkuzat Romeo Bone ressaq seba` (7) eccezzjonijiet preliminari.

Rajt illi skont verbal li sar quddiem il-Qorti Kriminali fit-13 ta` Lulju 2016, il-kawza thalliet ghas-sentenza <u>limitatament</u> dwar l-ewwel eccezzjoni ta` Romeo Bone.

Rat is-sentenza li tat il-Qorti Kriminali fit-30 ta` Novembru 2016 fejn, ghar-ragunijiet hemm indikati, cahdet l-ewwel (1) eccezzjoni preliminari tal-akkuzat Romeo Bone.

Rat ir-rikors ta` appell li pprezenta Romeo Bone fil-5 ta` Dicembru 2016 fejn, ghar-ragunijiet illi fisser, talab lil din il-Qorti sabiex tirrevoka s-sentenza appellata, tilqa` l-ewwel (1) eccezzjoni tieghu, u tiddikjara estinta l-azzjoni kriminali kontra tieghu.

Rat id-digriet li nghata fit-3 ta` Awissu 2018.

Rat ir-risposta li pprezenta l-Avukat Generali fl-20 ta` Awissu 2018 fejn, ghar-ragunijiet hemm indikati, talab lil din il-Qorti sabiex tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

Semghet is-sottomissjonijiet illi saru fl-udjenza tal-5 ta` Dicembru 2018.

Rat ukoll dik il-parti tal-verbal tal-istess udjenza fejn id-difiza ghamlet din it-talba :

Dr Giglio ghall-appellant a tenur tal-artiklu 46(3) tal-Kostituzzjoni u tal-artiklu 4(3) tal-kapitlu 319 jirrileva illi l-mertu tal-ewwel eccezzjoni minnu mressqa fin-nota tal-eccezzjonijiet tieghu pprezentata fis-16 ta` Novembru 20-09 tqajjmet kwistjoni dwar jekk gewx jew x`aktarx ser jigu miksura d-drittijiet sanciti fl-artiklu 39(9) tal-Kostituzzjoni u fl-artiklu 4 tas-7 Protokol tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi ghalhekk qieghed jitlob umilment lil din l-Onorabbli Qorti tibghat il-kwistjoni quddiem il-Prim`Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) sabiex dik il-Qorti wara li tiehu konjizzjoni tal-atti u tal-provi tiddeciedi jekk bil-fatt li ttiehdu proceduri kriminali fil-konfront tal-appellant li gew decizi mit-Tribunal ta` Catania nhar il-20 ta` Frar 2009 u tal-fatt illi hemm pendenti hawn Malta fil-konfront tal-appellant dawn il-proceduri jiksirx jew x`aktarx ser jinksru d-drittijiet tal-appellant kif sanciti fl-artikolu 39(9) tal-kostituzzjoni u jew l-artikolu 4 tas-7 Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem.

Rat illi r-rikors thalla ghal-lum ghal provvediment dwar it-talba li ghamel l-akkuzat jew ghas-sentenza dwar l-appell tieghu.

Rat l-atti l-ohra.

Ikkunsidrat :

II. <u>It-talba ghal referenza kostituzzjonali</u>

Illi sejra tqis *in primis* it-talba li ghamel l-akkuzat ghal referenza kostituzzjonali.

Il-materja hija regolata bl-Art 46(3) tal-Kostituzzjoni ta` Malta ("il-Kostituzzjoni") u bl-Art 4(3) tal-Kap 319 tal-Ligijiet ta` Malta.

<u>L-Art 46(3) tal-Kostituzzjoni</u> jghid :-

Jekk f'xi proċeduri f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin), dik il-qorti għandha tibgħat il-kwistjoni quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kemm-il darba fil-fehma tagħha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx sempliċement frivola jew vessatorja ; u dik il-qorti għandha tagħti d-deċiżjoni tagħha fuq kull kwistjoni mibgħuta quddiemha skont dan is-subartikolu u, bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4) ta' dan l-artikolu, il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni għandha tiddisponi mill-kwistjoni skont dik id-deċiżjoni.

<u>L-Art 4(3) tal-Kap 319</u> ighid prattikament l-istess :-

Jekk f'xi procedimenti f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Civili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi wiehed mid-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali, dik il-qorti ghandha tibghat il-kwistjoni quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Civili kemm-il darba fil-fehma taghha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx semplicement frivola jew vessatorja ; u dik il-qorti ghandha taghti d-decizjoni taghha fuq kull kwistjoni mibghuta quddiemha skond dan is-subartikolu u, bla hsara ghad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4), il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni ghandha tiddisponi mill-kwistjoni skond dik id-decizjoni.

Minn ezami ta` dawn id-disposizzjonijiet, jirrizulta li din il-Qorti m`ghandhiex gurisdizzjoni li tisma` l-mertu ta` allegat ksur ta` jeddijiet fondamentali tutelati mill-Kostituzzjoni u mill-Konvenzjoni.

Skont l-istess disposizzjonijiet, meta Qorti bhal din tal-lum tkun tal-fehma li t-tqanqil ta` kwistjoni kostituzzjonali jew konvenzjonali ma jkunx frivolu jew vessatorju, allura ghandha taghmel ir-referenza lill-Prim`Awla tal-Qorti Civili. Jekk jidhrilha li t-talba tkun frivola jew vessatorja, it-talba ghar-referenza tieqaf hemm ghaliex minn dak il-provvediment ma hemmx appell. Fil-kaz li jkun hemm referenza, id-decizjoni ta` l-Prim`Awla tal-Qorti Civili jew, jekk ikun hemm appell, tal-Qorti Kostituzzjonali, tkun torbot lill-Qorti Referenti.

Dan premess, din il-Qorti qieset it-termini tat-talba li ghamel l-appellant ghal referenza kostituzzjonali u konvenzjonali. Bhala fatt, it-talba tal-appellant skattat **wara** d-decizjoni tal-Qorti Kriminali mertu tal-appell tal-lum, **wara** li pprezenta r-rikors tal-appell tieghu minn dik id-decizjoni, u **fil-kors** tat-trattazzjoni tal-appell.

Din il-Qorti hija tal-fehma li t-talba ghal referenza sollevata mill-appellant tinvolvi kwistjoni ta' liġi penali **ordinarja** li din il-Qorti qiegħda tkun mitluba tindirizza u tiddeciedi fir-rikors tal-appell intavolat mill-appellant innifsu.

Din il-Qorti tqis bhala **<u>frivola</u>** t-talba tal-appellant wara li kkunsidrat illi l-appell huwa ntiz biex ihassar dak li kien deciz mill-Qorti Kriminali. Dak li sejra taghmel din il-Qorti huwa li tara jekk abbazi tal-atti, u wara li semghet is-sottomissjonijiet tal-avukati difensuri, ghandhiex tikkonferma inkella thassar dak deciz mill-Qorti Kriminali.

Fl-istadju attwali tal-procediment istitwit kontra Romeo Bone, din il-Qorti ma tara l-ebda lanjanza kostituzzjonali jew konvenzjonali x`titqies mill-Prim`Awla tal-Qorti Civili ladarba din il-Qorti sejra taghti decizjoni dwar dak li talab l-appellant fir-rikors tieghu.

Ghar-ragunijiet fuq premessi, il-Qorti qeghda <u>tichad</u> it-talba tal-appellant ghal referenza skont l-Art 46(3) tal-Kostituzzjoni u skont l-Art 4(3) tal-Kap 319.

Ikkunsidrat :

III. <u>Is-sentenza tal-Ewwel Qorti</u>

Nghaddu issa ghall-mertu ta` l-appell.

Dwar l-ewwel eccezzjoni preliminari tal-akkuzat, l-Ewwel Qorti bdiet billi rreferiet ghall-akkuzi li bihom kien mixli l-akkuzat fit-Tribunal ta` Catania :-

Imputato :

A) del delitto p.e.p. dagli artt. 110, 81 c.p. 73 co.1°T.U.n. 309/90, per avere in concorso con Borg Raymond e Psaila Fabio (per cui si procede speratamente) ed altri correi allo stato non identificati, acquistato, importato dall'Olanda, trasportato e detenuto, allo scopo di cederla a terzi Kg. 4.160 (pari a dosi comprese tra 9.638 – 11565) di sostanza stupefacente del tipo cocaina, di cui alla tabella 1^ prevista dall'art.14 del citato D.P.R.

Accertato in Catania fino al 30.05.2002 6

B) del delitto p. ep. Dall'art. 110, 81 c.p, e 73 co. 1°e 4° T.U, n.309/90 per avere, in concorso con Borg Raymond e Psaila Fabio (per cui si procede speratamente) con piu' azioni esecutive del medesimo disegno crimonoso, illecitamente acquistato, importato dall'Olanda e detenuto also scopo di cederla a terzi gr. 826 (pari a dosi tra 1258 – 1888) di sostanza stupefacente del tipo marijuana di cui alla tabella II prevista dall'art. 14 del citato D.P.R.

Accertato in Catania fino al 30.05.2002

Imbaghad l-Ewwel Qorti ghamlet referenza ghall-fatti li abbazi taghhom inghatat id-decizjoni mit-Tribunal ta` Catania. Marret imbaghad ghall-akkuza li biha kien mixli l-akkuzat Malta. Irreferiet ghall-proceduri gudizzjarji li saru Malta u ghall-hrug tal-Att ta` Akkuza kontra l-akkuzat.

Il-Qorti qalet hekk :-

Jidher mill-fattispecje tal-kaz illi l-akkuzat flimkien ma' diversi nies (uhud diga gew ipprocessati u ohrajn le) allegatament fthiemu sabiex tigi importata id-droga gewwa Malta. Dan il-ftehim sehh kollu kemm hu hawn Malta tant illi l-pulizija maltija intercettat lill-persuni involuti f'din l-assocjazzjoni kriminali, uhud minnhom sahansitra kienu jinsabu inkarcerati fil-Facilita Korrettiva ta' Kordin. Id-droga kellha tingieb mill-Olanda, tigi mehuda l-Italja precisament gewwa Catania, fejn minn hemmhekk kellha tigi ittrasporata lejn Malta. Jidher illi l-akkuzat allegatament kien involut fl-akkwist u t-trasport ta' din id-droga u dan f'zewg okkazzjonijiet distinti, bl-ewwel okkazzjoni allegatament l-akkwist ma jirnexxiex minhabba nuqqas ta' finanzi u fit-tieni okkazzjoni huwa flimkien ma' terzi allegatament jakkwista d-droga u jidhol l-Italja biha, izda billi kien hemm suspett illi l-pulizija taljana kienet qed issewgi lilu u lin-nies l-ohra li kienu mieghu mal-wasla taghhom gewwa Catania, u dan fuq informazzjoni mghoddija lill-pulizija taljana mill-investigaturi maltin, id-droga inhbiet hemmhekk u madwar xahar wara, fit-30 ta' Mejju 2002, Fabio Psaila u certu Raymond Borg telghu Catania biex jehduha minn din il-mohba u igibuha lejn Malta. Gara izda li minn informazzjoni mghoddija lilhom mill-pulizija maltija, l-investigaturi taljani irnexxielhom jirrintraccaw l-post fejn kienet din il-mohba u issostitwew id-droga b'materjal iehor ippakkeggjat bl-istess mod. Meta allura Borg u Psaila marru biex jirtiraw din id-droga mill-mohba taghha huma gew intercettati mill-pulizija taljana li kienet qed taghmlilhom l-ghassa u gew arrestati. Jidher illi abbazi ta'

dina l-operazzjoni ta' assocjazzjoni bejn diversi nies sabiex tigi importata d-droga gewwa Malta bil-ghan li tigi ittraffikata, inbdew proceduri penali kontra l-akkuzat u l-komplici tieghu gewwa Malta. Jidher illi fil-kors ta' dawn ilproceduri, u precisament fis-sena 2002, intallbet l-estradizzjoni ta' Bone millawtoritajiet taljani1 sabiex jiffaccja l-akkuzi kriminali surriferiti, liema estradizzjoni madanakollu jidher illi qatt ma sehhet billi kienu ghadhom ghaddejjin il-proceduri f'Malta. Izda ghal xi raguni li ma gietx spjegata mill-ebda wahda mill-partijiet u li ma tirrizultax mill-atti, matul il-kors tal-kumpilazzjoni u precisament fit-18 ta' Jannar 2008, inhareg mandat ta' arrest ewropew fil-konfront ta'l-akkuzat, bl-Avukat 1 Ara ordni esebieta a fol. 61 datata 13 ta' Gunju 2002 7 Generali lanqas jindika fil-kors ta' dawn il-proceduri jekk fil-fatt l-awtoritajiet gudizzjarji f'pajjizna kenux effettivament ordnaw it-treggiegh lura lejn l-Itajla ta' Bone. Dan qed jinghad ghaliex ghalkemm jidher illi kienu inbdew proceduri penali kontra l-akkuzat gewwa l-Italja, dana il-fatt ma jinsabx rifless fil-verbali ta` l-istruttorja bl-akkuzat jattendi dejjem u regolarment ghas-seduti quddiem il-Qorti Istruttorja. Jidher, minkejja dan illi gew inizjati proceduri quddiem it-Tribunal ta' Catania kontra l-akkuzat li b'sentenza datata 20 ta' Frar 2009 illiberatu mill-akkuzi surriferiti imputati lilu quddiem dik il-Qorti u dan fuq nuqqas ta' provi. Sussegwentement imbaghad fil-15 ta' Ottubru 2009, maghluqa l-atti kumpilatorji, inharget l-Att ta' l-Akkuza bl-akkuzat jiffaccja imputazzjoni wahda u cioe' dik tar-reat ta' l-assocjazzjoni ma' persuni ohra bil-hsieb li tigi importata u ittraffikata id-droga f'Malta.

L-Ewwel Qorti ghaddiet in segwitu ghall-analizi approfondita tal-punti ta`dritt b`referenza ghall-principju ta` *ne bis in idem* billi ghamlet referenza kemm ghad-dritt nostran kif ukoll ghat-trattati sovra-nazzjonali.

Ghamlet dawn l-osservazzjonijiet :-

Illi stabbiliti dawn il-principji ta' dritt ewropew in materja iqum id-dibattitu li ta` sikwit isib ruhu f'hogor kemm il-qrati lokali kif ukoll dawk fuq livell ewropew dwar dak li ghandu jikkostitwixxi l-"idem" u cioe' jekk huwiex il-process gudizzjarju mill-gdid dwar l-istess 'reat jew reati' jew inkella dwar l-istess 'fatti' jew 'azzjonijiet', u allura il-kwistjoni dwar liema ligi hija applikabbli issa meta Malta hija Stat Membru ta'l-Unjoni Ewropeja. Dan ghaliex anke fil-ligi penali taghna u fil-jedd imhares mill-Kostituzzjoni tinsorgi din id-distinzjoni kif ukoll f'dak dikjarat fir-raba artikolu tas-Seba Protokol tal-Konvenzjoni Ewropeja Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi l-artikolu 527 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta jaqra testwalment :

"Wara sentenza li f'kawza tillibera imputat jew akkuzat, dan ma jistax ghall-istess fatt ikun soggett ghal kawza ohra."

Dana jippostula zewg elementi importanti u cioe' fl-ewwel lok irid ikun hemm sentenza fejn l-individwu jigi illiberat mill-akkuzi u fit-tieni lok illi l-persuna ma tigix sottoposta ghal proceduri godda dwar l-istess fatt u mhux l-istess reat, kuntrarajament ghal jedd imhares mill-kostituzzjoni u il-Konvenzjoni Ewropeja li jitkellmu dwar "ir-reat".

Wiehed allura jistaqsi b'liema kejl ghandha tigi deciza l-eccezzjoni ta ne bis in idem, hux jekk bil-fatt illi il-gudikabbli ikun gie ipprocessat dwar l-istess fatti jew jekk ikunx gie hekk ipprocessat dwar l-istess reati. Dan huwa il-kwezit legali li qed jigi sottopost ghal gudizzju ta' din il-Qorti, ghaliex filwaqt li id-difiza tikkontendi illi l-fatti li dwarhom l-akkuzat gie ipprocessat gewwa it-tribunal ta' Catania huma l-istess bhal dawk li issa qed jiffaccja permezz tal-presenti istanza, l-Avukat Generali minn naha tieghu jirribatti illi ghalkemm uhud mill-fatti huma identici, madanakollu dan il-kaz idur madwar fatti ohra li ma ingiebux a konjizzjoni ta' dak it-tribunal oltre ghal fatt illi l-akkuzi huma differenti bl-akkuzat jigi ipprocessat gewwa Catania ghar-reat tat-traffikar u importazzjoni ta' droga filwaqt illi bil-presenti istanza huwa qieghed jiffaccja l-akkuza dwar assocjazzjoni ghall-importazzjoni u traffikar ta' droga.

Issa l-qrati taghna dejjem applikaw it-test biex wiehed jistabbilixxi jekk hix applikabbli l-eccezzjoni ta' ne bis in idem, bhala dak citat fid-decizjoni "Sua Maesta' il-Re versus Agata Mifsud e Carmelo Galea" [15.6.1918] u cioe' fejn intqal li :

"un criterio pratico non meno che ragionale per determinare se ad un dato caso si applichi la regola "non bis in idem" e' quello appunto affermato dalla giurisprudenza ed accolto dalla dottrina giuridica in Inghilterra . "The true test by which the question whether such a plea (i.e. Autrefoit acquit) is a sufficient bar in any particular case may be tried, is whether the evidence to support the second indictment would have been sufficient to prove a legal conviction upon the first."

Illi s-sentenza taghmel esposizzjoni tajba ta' dana il-principju kif jinsab imhaddan fil-ligi taghna kemm penali kif ukoll kostituzzjonali hija dik moghtija mill-Qorti Civili Prim'Awla (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) Il-Pulizija vs Nicolai (Nicolai-Christian) Magrin.

….

Kif mistqarr mill-kompjant Imhallef William Harding ghar-rigward tat-thaddim tar-regola ne bis in idem : "The criminal action is extinguished ... when there has been one act on the part of the accused and he has already been convicted (or acquitted) of an offence founded on such act, and afterwards, he is again brought up for judgment on a different charge, but founded on the same act."

…

Illi imbaghad l-artikolu 4 tas-Seba' Protokoll tal-Konvenzjoni, li jifforma parti mil-ligi ta' Malta, jipprovdi li hadd ma jista' jigi pprocessat jew ikkastigat ghal darba ohra fi proceddiment kriminali taht il-gurisdizzjoni tal-istess Stat ghal xi reat li dwaru jkun gie ipprocessat (kemm jekk ikun inheles kif ukoll jekk ikun instab hati) skond il-ligi u l-procedura penali f'dak l-Istat. L-imsemmi artikolu jaghmel eccezzjoni fil-kaz li, skond il-ligi u l-procedura penali ta' xi Stat, kaz jista' jerga' jinfetah jekk ikun hemm provi ta' fatti godda li jkunu ghadhom kif irrizultaw, jew jekk fl-ewwel procediment ikun sehh xi "vizzju fondamentali", li f'kull kaz minnhom jista' jkollhom effett fuq kif jisvolgi l-kaz.

Illi il-Qorti Ewropeja Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fid-decizjoni fl-ismijiet Sergey Zolotukhin vs Russja moghtija mill-Grand Chamber tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem:

"takes the view that Article 4 of Protocol No. 7 must be understood as prohibiting the prosecution or trial of a second 'offence' in so far as it arises from identical facts or facts which are substantially the same. The guarantee enshrined in Article 4 of Protocol No. 7 becomes relevant on commencement of new prosecution, where a prior acquittal or conviction 14 has already acquired the force of res judicata. At this juncture, the available material will necessarily comprise the decision by which the first 'penal procedure' was concluded and the list of charges leveled against the applicant in the new proceedings. Normally, these documents would contain a statement of facts concerning both the offence for which the applicant has already been tried and the offence for which he or she stands accused. In the Court's view, such statements of fact are an important starting point for its determination of the issue whether the facts in both proceedings were identical or substantially the same. The Court emphasises that it is irrelevant which parts of the new charges are eventually upheld or dismissed in the subsequent proceedings, because Article 4 of Protocol No. 7 contains a safeguard against being tried or being liable to be tried again in new proceedings rather than a prohibition on a second conviction or acquittal. The Court's inquiry should therefore focus on those facts which constitute a set of concrete factual

circumstances involving the same defendant and inextricably linked together in time and space, the existence of which must be demonstrated in order to secure a conviction or institute criminal proceedings"

…

L-Ewwel Qorti marret imbaghad ghall-applikazzjoni ta` dawn l-aspetti ta` dritt (u aktar) ghall-fattispeci tal-kaz billi ghamlet dawn l-osservazzjonijiet :

Jidher mill-atti processwali illi l-akkuzat li kien jinsab ghaddej proceduri kriminali f`pajjizna mal-komplici tieghu dwar ftehim jew assocjazzjoni bejn diversi nies sabiex tigi ittraffikata u mportata gewwa Malta ammont konsiderevoli ta` droga mill-Olanda, ghal xi raguni li ma tirrizultax mill-atti processwali u li tisfuggi lil din il-Qorti, gie ipprocessat gewwa t-tribunal ta' Catania dwar l-importazzjoni ta' dik id-droga gewwa l-Italja. Illi dan jirrizulta minn qari kemm tal-mandat ta' arrest ewropew kif ukoll mid-decizjoni moghtija mit-tribunal ta' Catania, it-tnejn esebiti in atti. Illi t-test li ghandu jigi applikat minn din il-Qorti huwa dwar l-identita ta' l-atti materjali u cioe' tal-fatti marbuta flimkien tal-kaz u dan immaterjalment mill-offiza li titwieled abbazi ta' dawk il-fatti. Illi kif iddecidiet l-Qorti tal-Ġustizzja Ewropeja l-uniku kriterju rilevanti għall-finijiet ta' l-applikazzjoni ta' l-Artikolu 54 tal-KIFS huwa l-kriterju ta' l-identiċità tal-fatti materjali, mifhuma bħala l-eżistenza ta' ġabra ta' ċirkustanzi konkreti inseparabbilment marbuta bejniethom. Sabiex jiddeterminaw jekk teżistix tali ġabra ta' ċirkustanzi konkreti, din il-Qorti għandha tiddetermina jekk il-fatti materjali taż-żewġ proċeduri jikkostitwixxux ġabra ta' azzjonijiet inseparabbilment marbuta fiż-żmien, fl-ispazju kif ukoll permezz tas-suġġett tagħhom. "Minn dan isegwi li l-punt tat-tluq għall-evalwazzjoni tal-kunċett ta' l-"istess azzjonijiet" fis-sens ta' l-Artikolu 54 tal-KIFS huwa evalwazzjoni globali ta' l-imġieba illegali konkreta li tat lok għall-proċeduri kriminali quddiem il-qrati taż-żewġ Stati kontraenti."

Stabbilit dan allura, ma hemmx dubbju illi ghalkemm l-akkuzat gie sottopost ghal proceduri penali gewwa l-Italja dwar l-komplicita fl-importazzjoni tad-droga kokajina u cannabis, liema droga qatt ma waslet fi xtutna. madanakollu jidher illi l-assocjazzjoni li dwaru Bone jinsab akkuzat f'dawn il-proceduri ikopri fatti ohra li ma kenux il-mertu tal-fatti esposti quddiem il-Qorti f'Catania. Fil-fatt jekk wiehed ihares lejn id-deposizzjoni ta' Neil Harrison, dak iz-zmien supretendent tal-pulizija, fl-atti kumpilatorji ghandu jirrizulta illi l-akkuzat kien sahansitra allegatament mar f'zewg okkazjonijiet gewwa l-Olanda bil-hsieb li tigi

importata d-droga gewwa Malta u mhux biss dik l-okkazzjoni fejn huwa gie imwaqqaf mill-pulizija taljana.

L-Ewwel Qorti tirreferi *in extenso* ghax-xiehda ta` Neil Harrison dwar il-fatti li jikkostitwixxu l-isfond ghall-procediment istitwit kontra Bone fil-qrati taghna.

Tkompli bis-segwenti :-

… sehh il-ftehim fejn l-akkuzat imbaghad effettivament erhilha gewwa l-Olanda flimkien ma' persuna ohra fejn allegatament giet akkwistata d-droga. Gara izda illi l-pulizija taljana li kienu qed isegwuh, wara informazzjoni mghoddija lilha mill-pulizija maltija waqqafuh, izda billi l-pulizija taljana ma sabux droga fil-pussess tieghu Bone thalla jirritorna lejn Malta. Dan sehh billi d-droga kienet inhbiet u kien biss xhur wara meta Raymond Borg u Fabio Psaila telghu f'Sqallija biex jiehdu id-droga minn din il-mohba illi gew imwaqqfa u arrestati mill-pulizija taljana. Illi sussegwentement abbazi ta' dawn l-ahhar azzjonijiet fejn l-akkuzat allegatament kien fil-pussess tad-droga gewwa Sqallija gie ipproccessat fil-Qorti l-Italja, u gie illiberat fuq nuqqas ta' provi illi kien hemm il-komplicita bejnu u bejn Borg u Psaila.

Abbazi tal-fatti risultanti, l-Ewwel Qorti ghamlet dawn il-kostatazzjonijiet :

… huwa indubitat illi l-akkuza addebitata lil Bone f'dawn il-proceduri tkopri fatti u cirkostanzi li certament ma jistghux ikunu marbuta mal-att materjali wahdu fejn allegatament sehhet l-importazzjoni tad-droga gewwa l-Italja. Dan ghaliex hawnhekk titwieled azzjoni separata u distinta mill-azzjoni li wasslet lil Bone gewwa l-Italja. Anke l-investigazzjoni tal-pulizija maltija sa dan il-punt u cioe' sal-wasla ta' Bone fl-Italja kienet distinta mill-investigazzjoni li imbaghad segwiet fejn necessarjament kellhom jigu involuti il-pulizija taljana. Ghalhekk ghalkemm soggettivament jista' jidher illi l-azzjonijiet inkriminatorji maghmula mill-akkuzat jistghu ikunu marbuta, madanakollu il-Qorti hija tal-fehma illi oggettivament ma tistax tirriskontra dan l-irbit bejniethom billi il-ftehim, l-assocjazzjoni li taghha l-akkuzat kien jifforma parti, wassal sabiex allegatament saru azzjonijiet minnu li ma kenux jifformaw il-bazi tal-process gudizzjarju gewwa litalja. Il-fatt illi l-akkuzat kien diga telgha gewwa l-Olanda bil-hsieb illi tingieb id-droga Malta, ghalkemm dan ma irnexxiex billi allegatament ma kienx hemm flus bizzejjed dak inhar sabiex tigi iffinanzjata dina l-attivita, wahedha tista' twassal sabiex ir-reat

addebitat lilu jista' jissussisti. Dan qed jinghad mill-Qorti minghajr ma hija ser tinoltra ruhu fil-fattispecje tal-kaz billi dan ghandu jigi imholli interament f'idejn il-gurati. Illi fuq kollox ir-reat ta'l-assocjazzjoni huwa ikkunsmat hekk kif isehh il-pjan miftiehem. Jidher illi dan il-pjan sehh u l-akkuzat allegatament erhilha lejn l-Olanda biex jigi attwat dan il-pjan, izda dan falla minhabba f'nuqqas ta' finanzi. Sussegwentement rega sar pjan mill-gdid fejn din id-darba dan allegatament irnexxa u id-droga giet ittrasportata u kif inghad intercettata gewwa l-Italja.

Illi ghalhekk ghalkemm il-linja ta' demarkazzjoni hija wahda sottili billi jista' jirrizulta soggettivament, kif tikkontendi del resto id-difiza illi l-fatti huma identici u il-kaz huwa wiehed, madanakollu l-Qorti ma tistax taqbel ma din il-linja difenzjonali u dan ghaliex jirrizulta illi l-fatti addebitati lill-akkuzat permezz tal-presenti istanza jikkostitwixxu imgieba illegali usa minn dik mistharrga fil-Qorti fl-Italja ghar-raguni hawn fuq indikata.

…

f'dan il-kaz l-assocjazzjoni ai fini ta' importazzjoni u traffikar ta' droga gewwa Malta ma tistax titqies bhala tikkomprendi 'l-istess azzjonijiet' li sehhew gewwa l-Italja u dan fis-sens stabbilit fil-ligi. Ghal dawn il-motivi, fid-dawl ta' dawn ir-risultanzi processwali, il-Qorti, qieghda tichad l-eccezzjoni ta' ne bis in idem sollevata mill-akkuzat Romeo Bone.

Ikkunsidrat :

IV. <u>Ir-rikors tal-appell</u>

Dak li jinghad mill-akkuzat fir-rikors li bih qieghed jappella mis-sentenza tal-Ewwel Qorti kien riaffermat fil-kors tat-trattazzjoni bil-fomm li saret quddiem din il-Qorti. Ghalhekk se ssir <u>sintesi</u> tat-tnejn.

L-appellant hass ruhu aggravat bis-sentenza tal-Ewwel Qorti ghaliex jikkontendi li d-droga *cannabis* u kokajina li kienet importata mill-Olanda, li nqabdet l-Italja, u li dwarha l-appellant kien ipprocessat (u liberat b`sentenza definittiva) mit-Tribunal ta` Katanja hija l-istess droga li

dwarha huwa mixli fil-kawza odjerna. Ghalhekk ighid illi l-Ewwel Qorti kellha tilqa` l-ewwel eccezzjoni tieghu.

Ighid ukoll l-appellant illi l-Art 527 tal-Kodici Kriminali jitkellem dwar l-istess fatt sabiex tissussisti l-pregudizzjali ta` *ne bis in idem.* Fil-kaz tal-lum, ghalkemm ir-reati li bihom kien akkuzat quddiem it-Tribunal ta` Katanja ma kienux l-istess bhal dak tal-procediment odjern, il-fatti fiz-zewg kawzi huma l-istess.

Izid ighid l-appellant illi l-Art 4 tas-Seba` Protokoll tal-Konvenzjoni ma jippermettix li persuna tkun ipprocessata ghat-tieni darba ghal reat iehor meta l-fatti jkunu identici jew sostanzjalment l-istess. Ghalhekk fil-kaz tal-lum, analizi tad-distinzjoni bejn ir-reat ta` komplicita` fir-reat ta` traffikar ta` droga (mertu tal-ewwel procediment) u tar-reat ta` assocjazzjoni (mertu tal-kawza tal-lum) m`ghandhiex isservi bhala r-raguni ghala m`ghandhiex tkun milqugha l-ewwel eccezzjoni ladarba l-fatti taz-zewg procedimenti huma l-istess.

Wara li jaghmel referenza ghall-bran mid-decizjoni (citata wkoll mill-Ewwel Qorti) li kienet inghatat fil-15 ta` Gunju 1918 fil-kawza "**Sua Maesta` il Re v. Agata Mifsud et**" (Kollez Vol XXIII.i.1077) li jghid illi : "*the true test by which the question whether such a plea (i.e. Autrefoit Acquit) is a sufficient bar in any particular case may be tried, is whether the evidence necessary to support the second indictment would have been sufficient to procure a legal conviction upon the first*", l-appellant ighid hekk fir-rikors tal-appell : *L-evidenza fil-kaz kontra l-esponent hawn Malta ("the second indictment") – l-evidenza (allegata) dwar il-fatti indikati fil-parti narrattiva ta` l-att ta` l-akkuza – huma sufficjenti ghal sejbien ta` htija fil-kaz kontra l-esponent gewwa l-Italja ("the first indictment")*.

Ikkunsidrat :

V. Ir-risposta tal-appell

Fir-risposta, l-Avukat Generali jghid ghaliex l-appell ghandu jkun rigettat. Dawk ir-ragunijiet kienu riaffermati waqt it-trattazzjoni bil-fomm li saret quddiem din il-Qorti. Kif sar fil-kaz tal-appellant, sejra taghmel sintesi tat-tnejn.

Ighid l-Avukat Generali :

... ghalkemm mhux kontestat li hawnhekk qed nirreferu ghall-istess droga xorta wahda jibqa` l-fatt li qed nittrattaw zewg reati distinti u li jgorru azzjonijiet differenti u li twettqu fi zmien u f`pajjizi differenti. Illi l-ftehim propju biex l-imsemmija droga tigi mportata mill-Olanda ghall-Italja qatt ma gie trattat gewwa l-Italja u l-operazzjoni per se minn gewwa l-Olanda tat bidu ghall-importazzjoni hekk kif kien miftiehem minn qabel gewwa Malta.

Ikompli jghid l-Avukat Generali li l-azzjonijiet marbuta mar-reat tal-assocjazzjoni biex tigi mportata d-droga Malta mhumiex l-istess azzjonijiet li allegatament sehhew l-Italja. Lanqas il-provi tar-reati kommessi l-Italja ma huma l-istess bhar-reat li bih qed ikun mixli l-appellant fil-procediment odjern. Il-fatti li fuqhom hija mibnija l-akkuza kontra l-appellant mhumiex l-istess bhal dawk li fuqhom kienu trattati r-reati mertu tal-akkuzi fil-procediment Taljan.

Ikompli jishaq l-Avukat Generali li tant il-fatti taz-zewg procedimenti ma kienux l-istess illi z-zewg procedimenti baqghu jitmexxew b`mod distint, ghaliex kienu jikkontemplaw reati diversi.

Ikkunsidrat :

VI. <u>Konsiderazzjonijiet ta` din il-Qorti</u>

Waqt it-trattazzjoni bil-fomm tal-appell, l-appellant accetta li l-esposizzjoni tad-dritt li ghamlet l-Ewwel Qorti hija <u>ineccepibbli</u>. L-istess ghamel l-Avukat Generali.

Bhall-partijiet din il-Qorti jidhrilha l-mod kif l-Ewwel Qorti svolgiet l-istat tad-dritt applikabbli ghall-kaz tal-lum, b`riflessjonijiet dwar il-gurisprudenza in materia, huwa korrett mill-bidu sal-ahhar.

Ghalhekk, a skans ta` repetizzjoni, din il-Qorti qeghda tikkonferma l-esposizzjoni ta` dritt tal-Ewwel Qorti u taghmilha taghha.

Dan premess, u b`debita konsiderazzjoni ghal dak li jghidu d-disposizzjonijiet tal-Kodici Kriminali u tal-Kostituzzjoni dwar *ne*

***bis in idem,* hija l-fehma ta` din il-Qorti illi dak li huwa krucjali ghall-fini ta` din id-decizjoni huwa jekk il-fatti li abbazi taghhom l-appellant kien mixli bir-reati fuq riferiti quddiem it-Tribunal ta` Katanja, fejn kien processat u liberat b`sentenza li ghaddiet in gudikat, humiex l-istess fatti jew sostanzjalment l-istess fatti, li abbazi taghhom l-appellant huwa mixli bir-reat mertu tal-procediment odjern.**

Relattivament ghall-kaz tal-lum, din il-Qorti tghid illi, ghal dawk li huma reati, mhuwiex kontestat illi dawk li bihom l-appellant kien processat fl-Italja ma humiex l-istess bhar-reat li bih l-appellant huwa mixli fil-kawza tal-lum.

Daqstant safejn jirrigwarda r-reati.

Nigu issa ghall-fatti li fuqhom saret ix-xilja tar-reati kommessi fl-Italja, u l-fatti li abbazi taghhom huwa mixli l-appellant fil-procediment odjern.

Din il-Qorti rat l-atti u ghamlet ir-riflessjonijiet taghha wara li hasbet fit-tul.

Tistqarr *in primis* illi l-fatti u cirkostanzi taz-zewg procedimenti m`ghandhomx jitqiesu bhala l-istess (jew sostanzjalment l-istess). Il-fatti abbinati mar-reat li fuqu qed ikun akkuzat l-appellant fil-procediment odjern mhumiex dawk li abbazi taghhom kien processwat u liberat fl-Italja. M`ghandux ikun hemm dubju li huma diversi l-fatti li jsawwru z-zewg procedimenti. Dan tal-lum mhuwiex kaz fejn l-appellant kien liberat abbazi ta` akkuzi fondati fuq fatti partikolari, u wara, tressaq dwar dawk l-istess fatti sabiex iwiegeb ghal reati ohra fi procediment gdid.

Irrizultaw il-fatti li fuqhom tmexxew il-proceduri kontra l-appellant fl-Italja. Ghamlet referenza ghalihom l-Ewwel Qorti fis-sentenza taghha. L-istess ghamlu l-partijiet mill-ottika taghhom. Il-grajjiet kollha li sehhew fl-Italja fil-kuntest tar-reati li bihom l-appellant kien akkuzat fl-Italja tressqu kollha ghall-konsiderazzjoni tat-Tribunal ta` Katanja li ghamel il-gudizzju tieghu. Fil-procediment odjern, il-fatt li d-droga kienet gejja mill-Olanda, kienet destinata ghal Malta, kienet intercettata l-Italja, bir-retroscena u bid-dettalji tal-kaz, mhumiex il-fatti li jikkostitwixxu l-mertu

tar-reat li bih huwa mixli l-appellant fil-kawza tal-lum. Il-fatti tal-kaz odjern huma l-grajjiet li sehhew Malta, distakkati minn dak li gara barra minn xtutna, u li huma relatati mar-reat tal-assocjazzjoni. Fil-kaz ta` dan ir-reat, il-fatti huma, mill-bidu sal-ahhar, konnessi ma` dak li allegatament sar Malta mill-appellant. Ghalhekk tajjeb osservat l-Ewwel Qorti li ma tirrizultax l-identicita` tal-fatti materjali fiz-zewg procedimenti. Ma tistax tirnexxi l-eccezzjoni ta` *ne bis in idem,* invokata mill-appellant, ghaliex ma tirrizultax rabta guridika bejn il-fatti li wasslu ghall-gudizzju definittiv ta` l-appellant fl-Italja fuq reati partikolari, mal-fatti li abbazi taghhom l-appellant qed ikun akkuzat b`reat distint minn dak tal-procediment l-iehor.

Decizjoni

Ghar-ragunijiet kollha premessi, filwaqt li tichad it-talba tal-appellant ghal referenza skont l-Art 46(3) tal-Kostituzzjoni ta` Malta u skont l-Art 4(3) tal-Kap 319 tal-Ligijiet ta` Malta, tichad l-appell, tikkonferma s-sentenza appellata u tordna li l-atti jigu rimessi lill-Qorti Kriminali ghall-kontinwazzjoni tal-kaz skont il-ligi.

S.T.O. Prim Imhallef Joseph Azzopardi

Onor. Imħallef Joseph Zammit McKeon

Onor. Imhallef Giovanni M. Grixti